

Art. 1. (1) Părțile sunt libere să stabilească, în convenții, rata dobânzii atât pentru restituirea unui împrumut al unei sume de bani, cât și pentru întârzierea la plata unei obligații bănești.

(2) Dobânda datorată de debitorul obligației de a da o sumă de bani la un anumit termen, calculată pentru perioada anterioară împlinirii termenului scadenței obligației, este denumită *dobândă remuneratorie*.

(3) Dobânda datorată de debitorul obligației bănești pentru neîndeplinirea obligației respective la scadență este denumită *dobândă penalizatoare*.

(4) Dacă nu se precizează altfel, termenul *dobândă* din prezenta ordonanță privește atât dobânda remuneratorie, cât și dobânda penalizatoare.

(5) Prin *dobândă* se înțelege nu numai sumele socotite în bani cu acest titlu, ci și alte prestații, sub orice titlu sau denumire, la care debitorul se obligă drept echivalent al folosinței capitalului.

COMENTARII

Secțiunea 1. Definiții. Reglementări

1. Dobânda a fost definită în doctrină ca fiind suma de bani sau orice altă prestație, sub orice titlu sau denumire, la care debitorul se obligă drept echivalent al folosinței capitalului^[1].

2. În literatura de specialitate, dobânda legală a fost caracterizată ca fiind „o cotă procentuală stabilită de lege, al cărei quantum depinde de un parametru variabil și care se aplică la un capital dat, fie ca preț al folosirii sale, fie ca daune pentru neexecutarea unei obligații”^[2].

De asemenea, s-a arătat că „dobânda legală nu este altceva decât un *echivalent predeterminat al prejudiciului* suferit de creditorul unei

^[1] C. Cucu, C. Bădoiu, C. Haraga, Dicționar de drept comercial, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 244.

^[2] M. Dumitru, Regimul juridic al dobânzii legale cu titlu de daune (I), în R.D.C. nr. 1/2007, p. 63.

sume de bani pentru întârzierea plății, echivalent care poate fi înlăturat fie prin norme speciale în materie de comerț, fideiusiune și societate, fie prin clauză contractuală expresă (părțile putând stipula, de exemplu, penalități mai mici decât dobânda legală)^[1].

Recent, s-a afirmat că „față de dispozițiile contradictorii (menținute) ale noului Cod civil (...), legiuitorul din 2009 ar fi fost mai inspirat dacă ar fi recunoscut dobânzii semnificația deja consacrată (...). Aceasta este și opinia majoritară a doctrinei și jurisprudenței, potrivit căreia, prin dobândă în general se înțelege prețul contractului de împrumut oneros”^[2].

3. În practică, termenul de „dobândă” a fost uzitat atât pentru a desemna echivalentul folosinței unei sume de bani împrumutate, cât și pentru a numi reparația prejudiciului suferit ca urmare a neexecutării unei obligații bănești.

4. Ultimul alineat al art. 1 din O.G. nr. 13/2011 relevă elementele definitorii ale dobânzii, iar pentru a reda în mod concis definiția dobânzii ar fi suficient să spunem: dobânda este „prețul” folosinței capitalului datorat de către debitor. Articolul 2168 NCC precizează că dobânda se poate stabili în bani ori în alte prestații sub orice titlu sau denumire la care împrumutatul se obligă ca echivalent al folosinței capitalului.

5. În ceea ce privește *istoricul reglementării dobânzii*, trebuie punctate următoarele coordonate normative:

- a) Codul civil din 1864;
- b) Decretul nr. 311/1954 prin care dobânda legală a fost stabilită la 6% pe an;
- c) O.G. nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale;
- d) O.G. nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești.

6. „Prima reglementare în materia dobânzii legale privind neexecutarea obligațiilor bănești este aceea din Codul civil [din 1864, n.n.], în cuprinsul art. 1088-1089, art. 1589 C. civ. [1864, n.n.] stabilind o dobândă legală de 10%, care, din anul 1882, a devenit 5% în materie civilă, respectiv 6% în materie comercială. Ulterior, prin Legea din 19

^[1] Gh. Piperea, *Introducere în dreptul contractelor profesionale*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 211.

^[2] G. Boroș, L. Stănciulescu, *Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 510.

mai 1925, rata dobânzii legale a fost stabilită la 4% peste scontul Băncii Naționale a României în materie civilă, iar în materie comercială de 6% peste acest scont, iar prin Legea contra cametei [nr. 61, n.n.] din 2 aprilie 1931, ca și prin Decretul-lege nr. 1700/1938^[1] pentru stabilirea dobânzilor și înlăturarea cametei, dobânda legală anuală se stabilește la 1%, în afaceri civile și 2% în afaceri comerciale socotite peste scontul Băncii Naționale a României, pentru dobânda convențională prevăzându-se un plafon de 4% peste taxa scontului Băncii Naționale a României”^[2].

7. Decretul nr. 311/1954 pentru stabilirea dobânzii legale a fost publicat în Buletinul Oficial nr. 38/1954 și a intrat în vigoare la 9 august 1954, abrogând Decretul-lege pentru stabilirea dobânzilor și înlăturarea cametei, publicat în Monitorul Oficial nr. 102/1938. Potrivit acestui act normativ, în cazul în care, potrivit dispozițiilor legale sau prevederilor contractuale, o obligație este producătoare de dobânzi, fără să se arate cuantumul acestora, se va plăti dobânda legală, care se stabilește la 6% (șase la sută) pe an. Dobânda stabilită în convenții nu poate depăși dobânda legală prevăzută de art. 1.

Obligația de a plăti o dobândă mai mare era nulă de drept și creditorul care pretindea o asemenea dobândă pierdea și dreptul la dobânda legală, deosebit de aplicarea sancțiunilor prevăzute de legea penală.

8. După anul 1989, având în vedere modificările economice apărute și inflația, în literatura și practica judecătorească s-a apreciat că nivelul dobânzii legale prevăzut de Decretul nr. 311/1954 este căzut în desuetudine. Prin urmare, au început să fie folosite alte criterii pentru determinarea prețului folosinței unei sume de bani. Astfel, până la apariția O.G. nr. 9/2000, în practică au fost luate în considerare: nivelul mediu al dobânzilor practicate pe piața bancară pentru depozitele în lei ale persoanei fizice, respectiv taxa de scont a Băncii Naționale a României.

9. O.G. nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale pentru obligații bănești a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 26 din 25 ianuarie 2000 și, prin intermediul acestui act normativ, dobânda legală a fost stabilită în

^[1] Abrogat de art. 7 din Decretul nr. 311/1954 (B. Of. nr. 38 din 9 august 1954), abrogat, la rândul său, de subpct. II pct. 14 din anexa 1 din Legea nr. 7/1998 (M. Of. nr. 9 din 13 ianuarie 1998).

^[2] *M. Dumitru*, Regimul juridic al dobânzii legale, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 75.

mod diferit în raporturile juridice civile, față de cele comerciale. Astfel, dobânda legală se stabilea, în materie comercială, la nivelul taxei de scont a Băncii Naționale a României, iar din anul 2002, potrivit Legii nr. 356/2002^[1], la nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României. În toate celelalte cazuri dobânda legală se stabilea la nivelul taxei de scont/dobânzii de referință a Băncii Naționale a României, diminuat cu 20%.

10. O.G. nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 607 din 29 august 2011 și a abrogat în mod expres O.G. nr. 9/2000.

Acest act normativ stabilește dobânda legală la nivelul ratei dobânzii de referință, dar se raportează la rata dobânzii de politică monetară. În nota de fundamentare a acestui act normativ se arată că dispozițiile cu privire la dobânda de referință a Băncii Naționale a României se impun a fi abrogate, atât din perspectiva apariției celor două categorii de dobânzi, distinct definite, dar mai ales ca urmare a obligației de transpunere, până la data de 16 martie 2013, a dispozițiilor Directivei 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale^[2]. Odată cu intrarea în vigoare a noului Cod civil se impunea alinierea actelor normative conexe noilor reglementări civile, precum și instituirea unui act normativ care să cuprindă și dobânzile remuneratorii.

Totodată, a fost eliminată noțiunea de „raporturi juridice comerciale” (urmează să se observe, din reglementarea noului Cod civil și a legii de punere în aplicare, că legiuitorul urmărește eliminarea noțiunilor de „comercial” și „comerciant”, deși dreptul comercial reprezintă o ramură extrem de bine conturată a dreptului privat) și se introduce noțiunea de „dobândă aplicabilă în raporturile juridice care decurg din exploatarea unei întreprinderi cu scop lucrativ”.

^[1] Abrogată prin art. 11 din O.G. nr. 13/2011 (M. Of. nr. 607 din 29 august 2011).

^[2] Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale – Text cu relevanță pentru SEE, JO L 48, 23.02.2011.

11. Ca tipuri (feluri) de dobândă, anterior reglementării actuale, exista dobânda convențională – stabilită de părți – și dobânda legală – al cărei cuantum era reglementat prin lege.

12. În prezent, art. 1489 NCC precizează, cu caracter general, că dobânda este cea convenită de părți (deci convențională) sau, în lipsă, cea stabilită de lege (cea legală).

13. În actuala reglementare a dobânzii, se menționează cu titlu de principiu libertatea părților de a stabili rata dobânzii în convențiile pe care le încheie. Acest principiu se definește prin următoarele coordonate:

– trebuie să existe un acord de voință al părților asupra ratei dobânzii;

– părțile pot stabili rata dobânzii ca urmare a încheierii unei convenții de împrumut a unei sume de bani sau a perfectării unui contract în cuprinsul căruia întârzierea executării unei obligații bănești este sancționată prin plata unei dobânzi;

– libertatea de a stabili rata dobânzii este parte a libertății contractuale consacrate de art. 1169 NCC („părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri”).

14. În literatură s-a afirmat că „răspunderea sub forma daunelor-interese reprezintă forma de bază a răspunderii civile contractuale (...) în cazul obligațiilor bănești, având în vedere specificul acestora, daunele-interese sunt stabilite de lege sub forma unor dobânzi penalizatoare. În sfârșit, prin contract, părțile pot conveni asupra daunelor-interese (clauza penală)”^[1].

Secțiunea a 2-a. Dobânda în noul Cod civil

15. Legiuitorul noului Cod civil a introdus dispoziții cu caracter general și dispoziții cu caracter special, corespunzător anumitor tipuri de contracte sau unui gen de răspundere.

^[1] St.D. Cărpenu, *Drept comercial*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 437.

§ 1. Dispoziții cu caracter general

16. Noul Cod civil, în art. 1535-1536, reglementează daunele moratorii în cazul obligațiilor bănești și în cazul obligațiilor de a face, iar în art. 1489 NCC, dobânzile sumelor de bani.

„Dreptul comun în materia obligațiilor bănești purtătoare de dobânzi este reprezentat de dispozițiile art. 1489 NCC și art. 1535 NCC”^[1].

17. În fapt, art. 1535 este intitulat „Daunele moratorii în cazul obligațiilor bănești” și este situat în subsecțiunea „Prejudiciul” din cadrul secțiunii rezervate de legiuitor executării prin echivalent. Așadar, prin această dispoziție legiuitorul fixează cadrul legal în ceea ce privește daunele-interese pentru neexecutarea obligațiilor bănești.

În ipoteza obligațiilor bănești, „în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență”, daunele moratorii sunt datorate de debitor *de la scadență la data plății*, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege [art. 1535 alin. (1) NCC].

Câteva reguli derivă din dispozițiile art. 1535 NCC, astfel:

– după scadența obligației bănești sunt datorate daune moratorii [art. 1535 alin. (1) NCC];

– dacă, înainte de scadență, debitorul datora dobânzi mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadență [art. 1535 alin. (2) NCC];

– dacă părțile nu au stabilit daune moratorii convenționale superioare dobânzii legale, atunci dobânzile legale pot fi cumulate cu alte daune-interese în scopul reparării integrale a prejudiciului [art. 1535 alin. (3) NCC].

18. În literatura de specialitate s-a arătat că „dispozițiile legii privind stabilirea cuantumului daunelor-interese moratorii au un caracter ambiguu. Răspunderea sub forma daunelor-interese funcționează în temeiul legii, fără a fi necesare stipulații contractuale ale părților privind cuantumul daunelor-interese. Daunele-interese moratorii convenite de părți sunt fie dobânzi convenționale, fie penalități, iar cele stabilite de lege reprezintă dobânda legală. Din dispozițiile art. 1535 alin. (2) și (3) rezultă că legea are în vedere cuantumul dobânzii convenționale, respectiv cuantumul dobânzii legale”^[2].

^[1] D.M. Gavriș, în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență. Vol. III, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 78.

^[2] St.D. Cărpenu, Drept comercial..., p. 441.

19. Articolul 1489 NCC este intitulat „Dobânzile sumelor de bani” și este situat în secțiunea „Condițiile plății” din cadrul capitolului „Plata”. Această dispoziție stabilește, pe de o parte, tipurile de dobânzi, iar, pe de altă parte, condițiile în care este posibilă perceperea dobânzilor la dobânzile scadente. Astfel, este impusă condiția legalității prin trimiterea la condițiile permise de lege, precum și posibilitatea perceperii dobânzilor la dobânzile scadente, de la data cererii de chemare în judecată, în absența prevederilor contractuale sau legale.

§ 2. Dispoziții cu caracter special

2.1. *Dobânda în cazul gestiunii de afaceri*

20. În Codul civil din 1864 nu existau dispoziții privind plata dobânzilor, dar în literatura de specialitate s-a arătat că: „A ști dacă și de când geratul datorează și dobânzi la aceste sume este o problemă controversată, existând opinia potrivit căreia geratul va datora și dobânzi, însă numai de la data cererii de chemare în judecată, conform art. 1088 alin. (2) C. civ. [1864, n.n.], și nu din ziua efectuării plăților, deoarece art. 1550 C. civ. [1864, n.n.], care arată că aceste dobânzi curg fără punere în întârziere, este o derogare de la dreptul comun și, în consecință, nu se aplică la gestiunea de afaceri, precum și opinia potrivit căreia dobânzile se vor datora din ziua în care gerantul a făcut plata în temeiul articolului mai sus indicat. În condițiile în care gestiunea este ratificată de către gerat, nu ar mai exista niciun impediment pentru aplicarea art. 1550 C. civ. [1864, n.n.], deoarece aceasta înseamnă convertirea cu efect retroactiv a gestiunii de afaceri în mandat și geratul va datora dobânda legală la sumele avansate de gerant cu titlu de cheltuieli utile și necesare din ziua în care acesta le-a avansat. În cazul în care nu a avut loc ratificarea, credem că se impune aceeași departajare ca în cazul delictelor: de la data rămânerii definitive a hotărârii se va datora dobânda legală la suma indicată în hotărâre, iar pentru perioada anterioară dezdăunările vor fi evaluate judiciar și vor reflecta și lipsa de folosință a sumei avansate de gerant cu titlu de cheltuieli necesare și utile de la data la care acesta le-a avansat”^[1].

21. Potrivit art. 1337 alin. (1) NCC, atunci când condițiile gestiunii de afaceri sunt întrunite, chiar dacă rezultatul nu a fost atins, geratul

^[1] M. Dumitru, Regimul..., op. cit., p. 71-72.

trebuie să ramburseze gerantului cheltuielile necesare, precum și, în limita sporului de valoare, cheltuielile utile făcute de gerant, împreună cu dobânzile din ziua în care au fost efectuate, și să îl despăgubească pentru prejudiciul pe care, fără culpa sa, gerantul l-a suferit din cauza gestiunii.

Așadar, legiuitorul a tranșat controversa privind data curgerii dobânzilor, stabilind clar că acestea curg de la data efectuării cheltuielilor.

2.2. Dobânda prețului datorat în temeiul contractului de vânzare

22. Articolul 1363 C. civ. 1864 prevedea obligația cumpărătorului de a plăti și dobânda prețului, arătând că aceasta este datorată până la plata capitalului în următoarele trei cazuri:

- dacă aceasta s-a cuprins anume în contract;
- dacă lucrul vândut și predat produce fructe sau alte venituri;
- dacă cumpărătorul a fost interpelat (pus în întârziere) să plătească.

În materie comercială, aplicabilitatea art. 43 C. com. și în materia plății prețului a determinat practica și doctrina să considere că dobânda este datorată din momentul scadenței și până la data plății prețului.

23. Articolul 1721 NCC prevede că, în cazul în care nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ținut să plătească dobânzi asupra prețului din ziua dobândirii proprietății, dacă bunul produce fructe civile sau naturale, ori din ziua predării, dacă bunul nu produce fructe, însă îi procură alte foloase.

Așadar, potrivit noii reglementări, obligația cumpărătorului de a plăti dobânzi pentru prețul datorat se poate naște în următoarele ipoteze:

- părțile au hotărât, prin contractul de vânzare, condițiile în care este datorată dobânda prețului;
- în lipsa reglementării contractuale a dobânzii prețului, atunci când bunul produce fructe civile sau naturale, dobânda este datorată din ziua dobândirii proprietății;
- dacă bunul nu produce fructe, dar îi procură alte foloase, dobânda este datorată din ziua predării bunului.

24. Remarcăm, față de reglementarea anterioară, că nu mai este prevăzută și ipoteza punerii în întârziere, pentru că, în sistemul noului

Cod civil, regula instituită de art. 1535 NCC este aceea a datorării daunelor-interese moratorii pentru obligațiile bănești, de la data scadenței, cu derogările expres stabilite de lege.

25. Dată fiind natura juridică a obligației a cărei neexecutare determină plata dobânzilor, scadența este legată de data predării bunului/dobândirii proprietății, dar nu în mod necircumstanțiat, ci în raport de capacitatea bunului de a produce fructe sau alte foloase.

Articolul 1692 NCC prevede că, în lipsa unei convenții contrare („dacă nu s-a convenit altfel”), fructele bunului vândut se cuvin cum-părătorului din ziua dobândirii proprietății.

De asemenea, capacitatea bunului de a produce fructe sau de a procura alte foloase nu se stabilește în mod abstract, ci în concret, prin raportare la situația bunului în litigiu, deoarece se folosește timpul prezent în formularea art. 1721 NCC – „produce”, „îi procură”. „[...] este certă intenția legiuitorului ca dobânzile să fie datorate din ziua predării în situația în care bunul nu produce fructe – civile, naturale sau industriale”^[1].

„Va reveni practicii judecătorești rolul stabilirii concrete a cazurilor în care un bun care nu produce fructe poate procura alte foloase vânzătorului, în condițiile în care prin acestea nu se înțeleg produsele care ar consuma sau diminua substanța bunului și, implicit, ar împiedica executarea întocmai a obligației de predare”^[2].

26. În cazul neexecutării obligației de plată a unei sume de bani asumate în exercițiul activității unei întreprinderi, potrivit art. 1523 alin. (2) lit. d) NCC, debitorul se află de drept în întârziere. Această reglementare cu caracter general este prevăzută în secțiunea „Punerea în întârziere a debitorului”, dar art. 3 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 119/2007 privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte între profesioniști^[3] prevede că, în cazul obligațiilor de plată rezultate din contracte încheiate între profesioniști, „creanța produce dobânzi după cum urmează: a) în

^[1] *D.M. Gavriș*, op. cit., p. 78.

^[2] *Idem*, p. 79.

^[3] Publicată în M. Of. nr. 738 din 31 octombrie 2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 118/2008. Potrivit art. 83 lit. i) din Legea nr. 76/2012, la data intrării în vigoare a (noului) Cod de procedură civilă se abrogă O.U.G. nr. 119/2007.

cazul contractelor încheiate între profesioniști, potrivit art. 1535 din Codul civil (...)”^[1].

Dacă o creanță produce dobânzi de la scadență înseamnă că debitorul se află de drept în întârziere. Prin urmare, art. 1523 alin. (2) lit. d) NCC nu își găsește o justificare (cel puțin la prima vedere), dispoziția din art. 1535 NCC fiind suficientă ca regulă generală aplicabilă și obligațiilor de plată asumate în exercițiul activității unei întreprinderi.

2.3. Dobânda fondurilor bănești depozitate

27. Potrivit art. 2118 alin. (2) NCC, depozitarul nu datorează dobândă pentru fondurile bănești depozitate decât din ziua în care a fost pus în întârziere să le restituie.

Așadar, prin derogare de la dispozițiile art. 1535 NCC, depozitarul trebuie pus în întârziere în vederea curgerii dobânzilor, pentru executarea obligației de a restitui fondurile bănești depozitate.

Procedura punerii în întârziere este reglementată de art. 1521-1522 NCC.

Soluția legiuitorului se fundamentează, pe de o parte, pe caracterul de regulă gratuit al depozitului, iar, pe de altă parte, și în considerarea faptului că, potrivit art. 2105 NCC, depozitarul devine proprietarul fondurilor bănești depozitate.

2.4. Dobânda contractului de împrumut

28. În sistemul Codului civil din 1864, în cazul împrumutului cu dobândă, reglementat în art. 1587-1590, dobânda nu era datorată de drept.

Conform art. 2169 NCC, suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului. De asemenea, art. 2159 alin. (2) NCC prevede că, până la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros. Presumpția legală instituită de lege poate fi răsturnată, făcându-se dovada caracterului gratuit al împrumutului.

^[1] Astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 60/2012 privind aprobarea O.U.G. nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 255 din 17 aprilie 2012).

2.5. Dobânda în contractul de cont curent

29. Articolul 2173 NCC prevede că, prin contractul de cont curent, proprietatea remiterilor se transferă primitorului, prin înregistrarea acestora în cont. Obligațiile născute din remiterile anterioare se novează și creanțele reciproce se compensează până la concurența debitului și creditului, sub rezerva plății soldului creditor. Dobânzile curg pentru fiecare sumă de la data înscrierii în cont până la încheierea contului și se socotesc pe zile, dacă părțile nu convin altfel.

Prin urmare, chiar dacă prin înscrierea în cont creanțele trebuie considerate neexigibile, pentru fiecare sumă înscrisă curge de drept dobânda de la data înscrierii până la încheierea contului.

Articolul 370 alin. (2) C. com. prevedea că dobânzile datorate sunt cele comerciale și se socotesc pe zi dacă părțile nu s-au învoit altfel, iar în noul Cod civil se prevede că dobânzile curg pentru fiecare sumă de la data înscrierii în cont până la încheierea contului și se socotesc pe zile, dacă părțile nu convin altfel. Astfel, prin contract, părțile pot insera clauza conform căreia dobânzile nu se socotesc pe zile.

„Dobânda convențională va curge însă numai dacă operațiunile de cont continuă. După lichidarea contului și încetarea contractului curge numai dobânda legală”^[1].

2.6. Dobânda în cazul unei fapte ilicite

30. În sistemul vechiului Cod civil, în literatură, s-a arătat că „pentru întârzierea în plata obligațiilor bănești izvorâte din delikte se datorează daune-interese compensatorii de la data cauzării prejudiciului și până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești prin care se evaluează despăgubirile, iar ulterior, această sumă devenită certă și lichidă produce dobânzi cu titlu de daune moratorii în sensul art. 1088 C. civ. [1864, n.n.]”^[2].

31. În cazul săvârșirii unei fapte ilicite, prejudiciul trebuie reparat integral, dacă prin lege nu se prevede altfel [art. 1385 alin. (1) NCC].

De asemenea, la stabilirea despăgubirii se va avea în vedere, dacă prin lege nu se prevede altfel, data producerii prejudiciului [art. 1386 alin. (2) NCC].

^[1] I. Turcu, *Operațiuni și contracte bancare*, Ed. Lumina Lex, București, 1994, p. 241.

^[2] M. Dumitru, *Regimul...*, op. cit., p. 84.

„Distinct de despăgubirile stabilite pentru repararea prejudiciului, instanța va obliga pe autorul faptei ilicite (cel chemat să răspundă) și la plata dobânzilor legale aferente, care urmează să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii, iar în cazul în care fapta ilicită constă în sustragerea unei sume de bani, dobânzile vor curge chiar de la data săvârșirii faptei, deoarece, în acest din urmă caz, dobânzile au caracter de beneficiu nerealizat”^[1].

2.7. Dobânzile în cesiunea de creanță

32. Articolul 1576 NCC prevede că, atunci când nu s-a convenit altfel, dobânzile și orice alte venituri aferente creanței, devenite scadente, dar neîncasate încă de cedent, se cuvin cesionarului, cu începere de la data cesiunii.

Soluția este întemeiată pe efectul principal al cesiunii, respectiv dobândirea de cesionarul devenit creditor a tuturor drepturilor cedentului.

În Codul civil din 1864 nu au existat dispoziții exprese în acest sens, dar logica juridică impunea această soluție.

Bineînțeles că părțile pot deroga de la această dispoziție, iar cedentul își poate rezerva dobânzile scadente și neîncasate la momentul transmiterii creanței.

Secțiunea a 3-a. Diferențele dintre O.G. nr. 9/2000 și O.G. nr. 13/2011

33. În ceea ce privește diferențele dintre O.G. nr. 9/2000 și O.G. nr. 13/2011, remarcăm:

a) dacă art. 1 din O.G. nr. 9/2000 instituia libertatea părților în stabilirea ratei dobânzii pentru întârzierea la plată a unei obligații bănești, actuala reglementare extinde această libertate și pentru prețul împrumutului unei sume de bani;

b) în prezent, dobânda se determină prin raportare la rata dobânzii de politică monetară, iar în sistemul O.G. nr. 9/2000, dobânda de referință a Băncii Naționale a României se calcula ca medie, ponderată cu volumul tranzacțiilor, între dobânda la depozitele atrase de Banca Națională a României și vânzările reversibile de titluri de stat efectuate de aceasta în luna anterioară celei pentru care se face anunțul;

^[1] G. Boroș, L. Stănculescu, op. cit., p. 244.

c) sunt introduse noțiunile de „dobândă remuneratorie” și „dobândă penalizatoare”, care nu au existat în sistemul O.G. nr. 9/2000;

d) se stabilesc rate diferite ale dobânzii legale, în raport de tipurile de dobândă sus-menționate;

e) în noua reglementare este eliminată distincția dintre raporturile comerciale și civile, dar sunt menținute rate diferite ale dobânzii în funcție de natura raporturilor juridice, astfel cum se va detalia la comentariile de la art. 3.

Secțiunea a 4-a. Tipuri de dobândă

34. Cu titlu novator, în O.G. nr. 13/2011 se introduc noțiunile de „dobândă remuneratorie” și „dobândă penalizatoare”. Dobânda, atât cea convențională, cât și cea legală, poate fi remuneratorie sau penalizatoare. Elementul esențial care deosebește cele două tipuri de dobândă este scopul pentru care sunt edictate sau convenite, așadar, natura lor juridică.

Anterior acestei reglementări, în practica și doctrină se făcea distincția între dobânda remuneratorie, „cu regim de fruct civil, în sensul art. 523 C. civ. [1864, n.n.], de produs al banilor, care vine să se adauge activului patrimonial al creditorului, sporind averea acestuia, și care se întâlnește în materia împrumutului cu dobândă”, și dobânda „care are caracter reparatoriu, de despăgubire, de daună menită să reîntrească patrimoniul creditorului diminuat prin fapta culpabilă a debitorului”^[1].

De asemenea, s-a arătat că „din punct de vedere juridic, noțiunea de dobândă este primitoare de cel puțin două înțelesuri: dobândă remuneratorie, ca remunerație a capitalului, având natura juridică de fruct civil și [...] dobândă moratorie, având natura juridică de daună-interes pentru întârzierea în plata unei obligații bănești (dobânda sancționatorie)”^[2].

35. Importanța calificării tipului de dobândă – penalizatoare sau remuneratorie – este utilă din perspectiva posibilității completării daunelor cu alt tip de despăgubire.

^[1] M. Dumitru, Regimul..., în R.D.C. nr. 1/2007, p. 60.

^[2] Gh. Piperea, op. cit., p. 210.